

□ Заштита Срба на Косову и Метохији, али и заштита културне и историјске баштине на тим просторима, неке су од ствари које би требало да се нађу у решењу за такозвани "косовски чвор", сматра председник Српске академије наука и уметности (САНУ) Владимир Костић.

По његовом суду то, међутим, није једино о чему би требало водити рачуна када је реч о овом, за Србију комплексном питању, од кога, сада већ нема дилеме, зависи и њена европска будућност.

Костић у ауторском тексту за “Недељник“ наводи да је мишљења да “тврдокорно понављање ставова о продаји, издаји, поклањању, одрицању и слично од КиМ (било би добро да се заиста ради о продаји, издаји, поклањању, одрицању и сл. јер би се у случају реалности таквих поступања од њих могло исто тако, слободном вољом извршилаца и одустати), те одбијање свих преговора, заправо дугорочно од Србије прави губитника, који ће у достојанственом чекању туђих и будућих, по нас хипотетички корисних историјских обрачуна и промена, пропуштати прилике да заштити своје интересе, или бар оне интересе које још увек можемо да заштитимо”.

Србија би морала, каже, да зна “шта и куда даље”, чак и ако друга страна, “коју абузивно

називамо Западом, заправо нема намере да нас прими у своје редове”.

“Јер њихова “благодиклоност” обичном грађанину са годинама изгледа подједнако ритуалном као и неке форме неодговорног “патриотизма” које гајимо у самој Србији”, наводи Костић и додаје да ипак верује да је преговоре неопходно наставити у прихватљивом формату и том приликом настојати да се нађу решења.

А каква би та решења требало да буду? Шта би у њима требало да се нађе? О чему водити рачуна?

Заштита права Срба на КиМ

Најпре, каже Костић, она би требало да штите по највишим могућим стандардима и организационим формама појединачна и колективна права наших суграђана на КиМ.

Заштита културе и историје

Такође, наводи он, она би у потребној мери требала да обезбеде идентитетско присуство Србије на том простору, пре свега кроз максималну могућу заштиту културне, историјске и уметничке баштине српског народа на КиМ, која највећим делом спада у власништво и домен СПЦ.

Четири пута нападан оружаном, манастир Високи Дечани је најчешће нападан објекат, не само Српске Православне Цркве, већ хришћански, на територији Европе од Другог светског рата.

Костић сматра да би решења у потребној мери требала да обезбеде идентитетско присуство Србије на Косову и Метохији.

Шири контекст

Председник САНУ каже и да проблем КиМ, “који је несумњиво кључан”, треба сагледавати у ширем контексту питања важних за будућност Србије (друштвених, политичких, безбедносних, економских, демографских...).

Без изолације и искључења

У четвртој тачки, Костић каже да верује да у избору својих одлука Србија треба да води рачуна да не буде поново изолована и искључена из токова ширег окружења коме припада.

“Пркос појачан искуством, које и сам делим, да су изолација и санкције наметнуте Србији биле неправедне и деструктивне, контрапродуктивна је и, ако се апсолутизује у политички став, у супротности је са интересима народа и државе. Штавише, изолација Србије је била и коначни успех њених хипотетичких “уклетих непријатеља”. Посебно указујем на тешке демографске, економске, технолошке и друге последице изолације, са чим нажалост имамо искуства из не тако далеке прошлости”, наводи он.

Да не будемо острво окружено „ненаклоњеним“ суседима

Како пету тачку Костић наводи то да “наши стратешки и политички избори морају се посебно узети у обзир изузетно тешке и сложене регионалне односе, да се никако не дође у ситуацију да будемо острво окружено ненаклоњеним суседима”.

“Иако се делом ради о блиским народима, прибојавам се да би њихове одлуке у ситуацијама политичких и стратешких дилема биле превасходно условљене њиховим већ изабраним правцима геостратешких интеграција (ЕУ, НАТО, доминантан утицај САД), уз пренебрегавање принципа “права и правде” због сопствених партикуларних интереса”, пише председник САНУ.

Европски пут најрационалнији

На крају, Костић наводи да иако не постоји јединствено мишљење и да, заправо, постоје потпуно супротни ставови, званична политика коју и он подржава јесте да је “европски пут приоритет” и пут који је за Србију најрационалнији из много разлога.

“Избором својих одлука и поступања на тему актуелног дијалога треба обазриво настојати да не дођемо у ситуацију да се трајно одрекнемо својих стратешких приоритета. Уколико пак упркос прихватљивом политичком прагматизму са наше стране будемо приморани да их се одрекнемо или релативизирамо, неопходно је да претходно покушамо да јасно дефинишемо алтернативе из различитих углова – и то је тема за посебан дијалог”, наводи Костић у ауторском тексту за “Недељник”.

Каже и да “искључивост и брзина са било којих позиција несумњиво ће нам нанети штету, баш као и инсистирање на недефинисано дугом статусу кво, који нам никако не може гарантовати и о коме се првенствено економисти и демографи морају изјаснити: која је цена којом ће Србија платити статус кво и може ли га издржати у различитим сценаријима његових консеквенци.

(Недељник)